

**Rigor Moderatus Doctrinæ Pontificiæ Circa Usuras A SS.
D. N. Benedicto XIV. Per Epistolam Encyclicam Episcopis
Italiæ Traditus**

Specimina ulteriora exhibens Moderationis Pontificiæ, à P. Concina violatæ

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1751

Art. 1. Cambii natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63780](#)

24 CAP. II. De Pecun. collocanda ad lucrum per contractum.

Art. I.

CAMBII

NATURA.

Cambium verum, de quo solo hic loquimur, definiri potest, Contractus Juris Gentium nominatus bonæ fidei, solo contractus sensu perfectus, de pretio campfori dando, & literis ab eodem cam-

bus pfore tradendis ad tantundem alibi recipiendum. (a)

§. 50.

Cambium verum, de quo solo hic loquimur, definiri potest, Contractus Juris Gentium nominatus bonæ fidei, solo contractus sensu perfectus, de pretio campfori dando, & literis ab eodem cam-

bus pfore tradendis ad tantundem alibi recipiendum. (a)

(a) Vid. DUPUIS de l'art des lettres de Change. cap. 3.

§. 51.

Juris

Gentium,

Dicitur Contractus Juris Gentium, quia mutuo plerorumque populorum consensu ad faciliorem commerciorum usum, posterioribus saeculis est introductus, quamvis Jura Cambialia diversorum locorum non in omnibus articulis inter se consentiant. (a) Ob præstantiam enim & utilitatem hujus negotiationis decebat, ut præter consuetudines, quæ inter Mercatores inoleverunt, etiam leges cambiales publica auctoritate conderentur. Unde in decidendis causis cambialibus habenda in primis ratio pactorum, quæ inter cambiantes honestè intercesserunt: dein Legum cambialium cuiusvis loci: tum consuetudinis & usus cambialis: denique juris statutarii, vel hoc deficiente, juris Romani communis circa contractus, quorum aliqua species in commercio cambiali contineri videtur.

(a) Plerarumque in Europa provinciarum aut urbium leges Cambiales in unum Volumen colligit JOAN. GOTTLIEB SIEGEL, sub titulo: *Corpus Juris Cambialis*.

§. 52.

Nominatus,

Dicitur Contractus nominatus. Quamvis enim nomen Cambii aliis olim contractibus tributum fuerit, (§. 45.) & hodie etiam nonnunquam tribuatur: simpliciter tamen & absque addito usurpatum ex communi plurium gentium usu & acceptatione denotare solet non alium, nisi definitum hoc

Hoc loco contractum, (§. 50.) qui proin inter singulares contractus nominatos hujus temporis numerari debet.

§. 53.

Nam quando intelligimus permutationem unius sortis pecuniæ pro alia, v. g. nummi aurei pro argenteis; solemus nominare *Cambium minutum, manuale.* (§. 47.) Quando autem ad evitandam usuræ infamiam *Cambium* fingitur, & revera mutuum celebratur, vocari solet *Cambium siccum*, (a) *adulterinum*, vel honestiore vocabulo apud eos, qui ab usuris non abhorrent, *Cambium proprium*, ubi duæ tantum personæ contrahunt, & uterque contrahens duarum personarum vicem sustinet, adeoque literæ cambiales in *proprium* commodum solius creditoris formantur, veréque sunt chirographa, cambiorum schemate induita. Scilicet quando id agitur, ut pecunia credita post intervallum eodem loco cum foenore ob ejusdem usum solvendo, reddatur. (b). Hujus fictitii Cambij, utpote contractus (nisi aliis extraneus occurrat titulus) verè usurarii prohibitio continetur in Constitutione PII V. & aliorum Principum sæcularium. (c) Apud eos verò, qui usuras permittunt, eam habent utilitatem ejusmodi Cambia *sicca*, ut more aliorum cambiorum possint indossari, facillimè præscribantur, & non secuta solutione locus sit executioni cambiali.

(a) *Siccum* vocari videtur, quod succo, & vigore suo destitutum, nudum Cambii nomen praefert. Alii suspicantur, *Siccum* dicí, eo quod mare non transgrediatur. Cùm enim præcipue Venetiis, & Genuæ, quæ urbes mari Adriatico & Mediterraneo adjacent, cambia in Provincias ultra hæc maria fitas celebrarentur, fortè per ludibrium *sicca* appellabantur, quæ locum, ubi eriguntur literæ, non egrediebantur.

(b) Hoc *Cambium* tanquam licitum, cum aliis Acatolicis admittit HEINECCIUS Element. *Jur. Cambial.* c. 1. & singulari libello cautelas artis hujus tradit cit. Gottlieb SIEGEL sub titulo : *Fürsichtiger Wechsel-Glaubiger.* Item in Corp. *Jur. Cambial.*

Diff. III. D

26 CAP. II. De Pecun. collocanda ad lucrum per Contractum.

bial. part. 2 Einleitung zum Wechsel-Recht. ubi p. 1. c. I, §. 12.
ponit hanc formulam literarum Cambii siccii, seu proprii.

A Dieu! Leipzig den 10. Jul. 1742.

2000. Thlr. $\frac{2}{3}$ Stücke.

Gegen disen meinen Sola-Wechsel-Brieff gelobe ich Ends benannter an HErrn Hieronymus Profit, oder Ordre künftige Michaelis-Messe zu Leipzig, die Summe von 2000. Thlr. $\frac{2}{3}$ Stücke schreibe zwey tausend Thaler, nebst denen Interessen à 6. pro Cent. zu bezahlen. Valuta richtig erhalten, leiste zu gesetzter Zeit gute Zahlung, und nehme Gott zu Hülffe.

Heinrich Borger,

An mich
Heinrich Borger, zur Zahlungs-Zeit
in Leipzig, oder wo ich sonst anzutreffen:

(c) PIUS IV. Const. 1. ann. 1560. PIUS V. Const. 118. ann. 1571:
apud Cherub. tom. 2. Vid. ordinatio Cambial. Viennens. Austr.
ann. 1717. art. 54. Bulfanensis ann. 1719. cap. 50. Add. SCAC-
CIA de Commerc. §. 1. q. 7. n. 19. NICOL. DE PASSERIBUS
de script. privat. lib. 2. tit. de Literis Cambii à n. 6.

§. 54.

Bonæ fidei, Est hic Contractus Bonæ fidei, more aliorum contractuum Romani Juris, cum quibus Cambium affinitatem habet, præcipue Emptionis. Venditionis.

§. 55.

Solo consensu perfectus, Perficitur autem solo consensu ad imitationem Emptionis. Venditionis, quo consensu posito neuter contrahentium resilire potest. Ex legibus Cambialibus diversarum Regionum, hic consensus per chirographum probari in judicio debet. Ipsæ tamen literæ Cambiales nonnunquam differri possunt, ita ut ex prævia conventione vera actio Cambialis ad literas istas suo tempore expediendas competit: nisi forte solis verbis habeatur fides, & restituatur alibi pecunia absque præsentatis literis. Vicissim non opus est, ut Valuta actu præstetur: sufficit mutua conventio de ea tradenda. (a)

(a) Vid. III. WOLFIUS de Jure Nat. p. 5. §. 32.

§. 56.

§. 56.

Remittens consentit de pretio Campsori dando. Quatuor *De pretio personæ in vero Cambio interveniunt.* I. Persona quæ pecuniam alio loco solvendam dat : hæc vocatur *Remittens dando,* seu *Campsarius, le Deneur de valeur.* II. Persona quæ curam, ut pecunia sibi data, alio loco restituatur, in se suscipit, quæ appellatur *Trassans, aut Campsor, le Tireur.* III. Persona, quæ pecuniam alio loco restituit; & appellatur *Trassatus,* seu *Acceptans, accepteur, Payeur.* IV. Persona, cui alio loco solvit, quam *Præsentantem* seu *Exactorem (le Porteur)* dicimus, quia literas cambiales Trassato præsentat, & exhibet, ac in harum vim solutionem ab eodem exigit. *Remittens* igitur *Campsori dat pretium, seu pecuniam, quæ in literis cambialibus Valuta dicitur.*

§. 57.

Consensum vicissim ponit *Campsor de literis tradendis, Et literis quæ cambiales vocantur.* Apponere juvat unicum harum literarum exemplum ex communi usu formatum. Plures formulas passim videre est apud Auctores de Cambio tractantes. (a)

Laus DEO! Augustæ die 1. Julii 1751. pro Thal. 1000. curr. His vñsis placeat solvere Lipsiæ pro his meis primis cambialibus literis D. Eustachio à larga manica, vel causam ab eo habituro thaleros mille monetæ currentis, valuta accepta à Sempronio, refer in rationes secundum tenorem literarum avisoriarum. Vale.

Annæus Seneca.

D. Ærutio Cujatio

Lipsiæ.

Prima.

(a) *SCACCIA de Commerc. §. 1. q. 3.*

D 2

§. 58.

§. 58.

*Ab eodem
Campsore
tradendis,* Hujus formulæ tres sunt partes. I. *Lemma* continens votum, Invocationem, vel laudem DEI: locum ubi scriptum est Cambium: diem, mensem & annum: denique suminam pecuniæ exactori solvendæ, expresso simul monetæ genere. II. *Literæ ipsæ*, ubi præter locum, quo solutione exigetur, vel exprimitur dies solutionis; vel insinuatur, mox *visis* literis solutionem præstandam esse; vel refert se Campsor à usu ad consuetudinem singularum Provinciarum legibus firmatam. (a) Exprimitur autem mandatum verbis sive precativis, sive imperativis. (b) Fit mentio *Literarum cambialium*, addita etiam qualitate, quod sint *sole*, vel *prima*, vel *secundæ*; quia pro majore securitate nonnunquam dantur literæ iteratae. Adjicitur nomen & prænomen *Exactoris*, seu *Præsentantis* Eustachii, cum clausula de eo, qui ab ipso mandatum exhibebit. Exprimitur etiam summa solvenda, & monetæ genus: si hoc non nominetur, solvitur moneta currens. Item *Valuta*, qua profitetur Annæus Campsor, sibi jam esse satisfactum à *Remittente* Sempronio: alicubi tamen ordinatum est, ut addatur, an valuta fuerit recepta in pecuniis, mercibus, nominibus, aut qua alia ratione. (c) Indicatur simul, quo pacto sit *Acceptanti* Ærutio iterum satisfaciendum. Modus autem iste indicatur per separatas literas (*Avisorias* vocant) in quibus Campsor certiorem reddit *Acceptantem* de Cambio ad ipsum hoc die trassato, rogatque ut illud honorare velit, indicans simul, qua ratione satisfactio ipsi sit præstanda. III. *Subscriptio*, à dextra nomen *Trassantis* adscribitur: ad sinistram nomen *acceptantis* in dativo casu. Sigilli plerumque non est usus. In aliquibus locis requiritur charta signata.

(a) Qui plura de his solutionum terminis scire amat, consulat *Le parfait Negociant, par Jacques SAVARY tom. I. lib. 3. c. 5.*
DU-

DUPUIS *L'art de lettres de Change.* c. 4. SIEGEL *Einleitung zum Wechsel-Recht,* part. 2. c. 5. §. 11.

(b) Vid. SCACCIA *de Commerce.* §. 2. Gloss. 5. n. 450. & Gloss. 9. n. 6. 7.

(c) Ordonnances de Louis XIV. &c. Sur le commerce &c ann. 1673.
tit. 5. art. 1. & 28. SAVARY *loc. cit.* c. 4.

§. 59.

Harum literarum finis præcipius tendit *ad tantumdem Ad tan-*
alibi recipiendum, quantum scilicet Sempronius Remittens *tandem*
dedit Campsori Trassanti. Exactor igitur Eustachius lite- *alibi reci-*
ras cambiales ad se missas mature præsentat Ærutio Trassato, *piendum,*
rogatque ut eas honorare velit. Si Ærutius promittat se so-
luturum, acceptatio subjicitur literis, teneturque acceptans
ad solutionem præstandam, non obstante quocunque præ-
textu erroris &c.: si non acceptet, mox à Sempronio, ad-
hibitis Notario & duobus testibus protestatio facienda est,
cum reservatione juris sui, tum ad restitutionem valutæ,
ratione negatæ solutionis; tum ratione damnorum, in-
teresse &c.: fitque Instrumentum à Notario & testibus sub-
scriptum, ex quo agitur postea contra Trassantem. Si ta-
men Trassato non acceptante literas, alias ejus loco, quasi
per negotiorum gestionem acceptat, acceptatio fieri dici-
tur in honorem trassantis, (a) & Præsentans in talem acce-
ptionem, ac subsequentem solutionem consentire tenetur.

(a) Vulgo *acceptation per honor.*

§. 60.

Ut securior, fideliorque hæc esset solutio, statutum *Quod ali-*
est Amstelodami (a) ut literis cambialibus, quæ saltem ad *cubi fit in*
trecentos florenos excurrunt, non privatum ab iis, ad quos *Curia pu-*
literæ inscribuntur, sed in publica Mensa Collybistica satis- *blica.*
fiat. Audiri meretur Isacius PONTANUS, (b) qui circa
illud ipsum tempus, quo ordinatio hæc primùm facta est,

D 3

scri-

30 CAP. II. De Pecun. collocanda ad lucrum per Contractum.

scripsit his verbis: *Mensæ argentariæ, sive Collybisticæ Praefectos*, qui tres numero sunt, *Commissarios vulgo nominant*. Ante triennium demum (scripsit anno 1611.) ipsum institutum obtinere coepit, abrogatis atque inhibitis cæteris omnibus, quicunque ex civibus huic passim negotio operam suam ac studium impendebant. Haud minimum hodie & emolumenti & commoditatis hanc rationem publicis commerciis adferre constat. Nam præterquam quod nummi & monetæ omne genus legitimo & æquabili hic pretio haberi, eorumque permutatio fieri, & facili & haud magno impendio possit, etiam maximum in tesseris Collybisticis, quas *Wissel-brieven vulgo nominamus*, usum obtinet. Nam Mercatores plerumque paratam, quam habent pecuniam in hanc veluti publicam custodiā deponunt: & quantum cuique ibi in arca sit, publicè à scribis in tabulas refertur. Et si contingat, literas Cambiæ seu Collybisticas alicui mitti, ex summae portione, quam illatam habet, tantum quantum sufficiat, auferitur, & nomini ac summae alterius vicissim apponitur. Quin & Cambiæ, ut vocant, literæ omnes si tempore suo non persolvantur, per apparito rem Cameræ contra tergiversatores ac tricones ejusmodi numerarios protestatio confessum instituitur, adeò ut ingens perpetuo apud hos, ut sic dicam, publicos gazophylacas, auri vis & deponatur, serveturque.

(a) *Ordinat. Civit. Amstelodam. de Cambio §. 1. & 2. apud SIEGEL Corp. Jur. Camb. p. 1. fol. 481.*

(b) *Rerum & Urbis Amstelodamensi hist. lib. 3. c. 5. quod inscribitur, de mensa collybistica ejusque Praefectis: vulgo Commissariissen vande Wisselbanck.*

§. 61.

Art. 2.
CAMBII
OBLIGA-
TIO.
*Ex Cam-
bio oritur
obligatio*
Ex Contractu Cambiali (§. 57.) variæ oriuntur obligationes. I. Inter Sempronium Remittentem & Annæum Campforem. Remittens seu Campsarius obligatur ad præstandam valutam, vel statim, vel si ita conventum fuerit, quamprimum ipsi acceptatio facta innotuit. Campsor autem obligatur